

บทที่ 4

การอภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาเปรียบเทียบปฏิสัมพันธ์กลุ่มเล็ก และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ระหว่างกลุ่มที่มีความสามารถแบบเอกพันธ์ และกลุ่มที่มีความสามารถแบบวิวิธพันธ์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล นำมาอภิปรายผลตามสมมติฐานที่เสนอไว้ดังนี้

สมมติฐานที่ 1 "นักเรียนที่เรียนในสภาพการณ์กลุ่มเล็กที่มีความสามารถแบบเอกพันธ์ และแบบวิวิธพันธ์จะมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์แตกต่างกัน"

ผลการวิจัยจากตารางที่ 2 แสดงให้เห็นว่า นักเรียนที่เรียนในสภาพการณ์กลุ่มเล็กที่มีความสามารถแบบเอกพันธ์ และแบบวิวิธพันธ์มีคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจอธิบายได้ดังต่อไปนี้

ความไม่แตกต่างอาจจะ เป็นผลจากระดับความสามารถ ของนักเรียนในสภาพการณ์กลุ่มเล็กแบบเอกพันธ์และแบบวิวิธพันธ์ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่แตกต่างกันไป จากงานวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับการเรียนรู้ของนักเรียนที่เรียนในกลุ่มวิวิธพันธ์นั้นสรุปว่า กลุ่มเล็กแบบวิวิธพันธ์ทางความสามารถไม่ได้เอื้ออำนวยต่อการเรียนรู้ของนักเรียนทุกระดับความสามารถ นักเรียนในบางระดับความสามารถเท่านั้นที่จะได้รับผลที่เป็นประโยชน์จากการเรียนในลักษณะดังกล่าว เช่น เฉพาะนักเรียนความสามารถสูงเท่านั้น (Peterson and Janicki 1979: 684) หรือนักเรียนความสามารถต่ำเท่านั้น (Webb 1980 d: 266) หรือทั้งนักเรียนที่มีความสามารถสูงและต่ำ (Peterson, Janicki and Swing 1981: 453; Swing and Peterson

1982: 259) เป็นต้น ประกอบกับผลการวิจัยของ Webb (1977 cited by Peterson and Janicki 1979: 677) ที่ศึกษาเปรียบเทียบผลการเรียนของนักเรียนแต่ละระดับความสามารถ ในสภาพการณ์กลุ่มเล็กแบบเอกพันธ์และแบบวิวิธพันธ์ทางความสามารถ ก็ได้รายงานไว้ว่า ระดับความสามารถของนักเรียนเป็นเงื่อนไขที่สำคัญของการเรียนรู้ในสภาพการณ์กลุ่มเล็กแบบต่าง ๆ และพบว่า นักเรียนความสามารถสูงและต่ำ สามารถเรียนรู้ได้ดีในกลุ่มวิวิธพันธ์ทางความสามารถ แต่นักเรียนระดับความสามารถปานกลางเรียนรู้ได้ดีในสภาพการณ์กลุ่มเอกพันธ์ทางความสามารถ ผลดังกล่าวอาจเป็นสาเหตุที่ทำให้ไม่พบความแตกต่างเมื่อวิเคราะห์คะแนนผลสัมฤทธิ์ของนักเรียน รวมทุกระดับความสามารถในสภาพการณ์เรียนกลุ่มเล็กทั้ง 2 แบบ

ในประเด็นของการเปรียบเทียบผลการวิจัยนี้กับผลการวิจัยอื่นที่ศึกษาเกี่ยวกับกลุ่มเล็ก ก็พบว่าม้งานวิจัยบางชิ้น ได้แก่ งานวิจัยของ Webb (1982 a) กับงานวิจัยของ Lawrenz และ Munch (1984) ที่ให้ผลสอดคล้องกับงานวิจัยที่พบความไม่แตกต่างอย่างมีนัยสำคัญของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระหว่างสภาพการณ์กลุ่มทั้งสองแบบ แต่ผลการวิจัยของงานวิจัยอีกส่วนหนึ่ง ที่ให้ผลไม่สอดคล้องกับงานวิจัยนี้อาจเนื่องมาจาก

ความแตกต่างของรูปแบบของงานวิจัยที่นำมาศึกษาเปรียบเทียบกันในด้านต่าง ๆ จากข้อสมมติฐาน และหลักฐานเชิงประจักษ์เกี่ยวกับเอกพันธ์-วิวิธพันธ์ด้านความสามารถ มักจะสรุปว่า กลุ่มวิวิธพันธ์ทางความสามารถจะมีผลกระทบที่มีประสิทธิภาพมากกว่ากลุ่มเอกพันธ์ทางความสามารถ (โยธิน ตันสนยุทธ 2526: 181) ซึ่งได้จากผลการวิจัยของ Goldman (1965) และ Laughlin, Branch and Johnson (1969) ประกอบกับงานวิจัยส่วนใหญ่ของกรเรียนเป็นกลุ่มเล็กมักจะใช้กลุ่มที่เป็นวิวิธพันธ์ทางความสามารถ ทำให้มีแนวโน้มที่จะสรุปผลว่า สภาพการณ์เรียนเป็นกลุ่มเล็กที่มีความสามารถแบบวิวิธพันธ์มีประสิทธิภาพดีกว่า แต่เมื่อพิจารณาถึงงานวิจัยที่นำมาเปรียบเทียบนั้น พบว่าเป็นการเปรียบเทียบที่เป็นไปในลักษณะที่แตกต่างกัน เช่น งานวิจัยที่สรุปว่าการเรียนเป็นกลุ่มเล็กแบบวิวิธพันธ์ให้ผลการเรียนรู้ที่ดีกว่านั้น งานวิจัยที่ศึกษามักจะทำการศึกษาเปรียบเทียบกับการเรียนตามลำพังในกลุ่มใหญ่ ไม่ได้เปรียบเทียบกับการเรียนเป็นกลุ่มเล็กในลักษณะเอกพันธ์ทางความสามารถโดยตรง และถึงแม้ว่าม้งานวิจัยที่มุ่งเปรียบเทียบการเรียนรู้ในกลุ่มเล็กที่มีความสามารถแบบเอกพันธ์และแบบวิวิธพันธ์โดยตรงก็เป็นการเปรียบเทียบผลการเรียนรู้ที่ต่างลักษณะกัน ในงานวิจัยดังกล่าวนี้มุ่งเปรียบเทียบผลงานของกลุ่มที่ทำให้ สำหรับงานวิจัยนี้มุ่งศึกษาผลกระทบส่วนบุคคลหลังจากที่ทำงานกลุ่มแล้ว เป็นต้น

นอกจากนั้นยังมีความแตกต่างของงานวิจัยที่นำมาศึกษาเปรียบเทียบในด้านของขนาดของกลุ่ม และรูปแบบการจัดกลุ่ม ทั้งขนาดของกลุ่มและรูปแบบการจัดกลุ่มในแต่ละงานวิจัยก็มีความแตกต่างกัน ซึ่งอาจส่งผลให้มีความแตกต่างกันไปในแต่ละงานวิจัย เช่น ขนาดของกลุ่มเล็กในงานวิจัยที่ศึกษา มีจำนวนสมาชิกตั้งแต่ 2 คน ถึง 6 คน อีกทั้งรูปแบบการจัดกลุ่มก็มีรูปแบบต่าง ๆ กันไป ได้แก่ กลุ่มวิวิธพันธ์ทางความสามารถ บางงานวิจัยก็ประกอบด้วยนักเรียนความสามารถปานกลางกับความสามารถสูง หรือนักเรียนความสามารถปานกลางกับความสามารถต่ำ หรือประกอบด้วยนักเรียนความสามารถสูง ปานกลาง และต่ำ เป็นต้น ในกลุ่มเอกพันธ์ทางความสามารถ บางงานวิจัยก็มีเฉพาะนักเรียนความสามารถปานกลางเท่านั้น

เทคนิคที่ใช้ในกลุ่มเล็ก รวมถึงการออกแบบการวิจัย และเนื้อหาวิชาที่ทำการทดลองก็มีความแตกต่างกันในแต่ละงานวิจัย ซึ่งอาจเป็นสาเหตุที่ทำให้ได้ข้อสรุปที่ไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ถึงประสิทธิภาพของการเรียนในสภาพการณ์กลุ่มเล็กแบบวิวิธพันธ์

นอกเหนือจากสาเหตุต่าง ๆ ดังกล่าวมาแล้ว ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนในสภาพการณ์กลุ่มเล็กที่เป็นการเรียนแบบร่วมมือกันยังขึ้นอยู่กับ โครงสร้างงาน โครงสร้างรางวัล (Slavin 1983: 429-445) รางวัลกลุ่ม ความรับผิดชอบส่วนบุคคล (Slavin 1987: 32) องค์ประกอบด้านต่าง ๆ เหล่านี้พบว่าช่วยส่งเสริมให้การเรียนในลักษณะดังกล่าวเกิดประสิทธิภาพยิ่งขึ้น เนื่องจากทำให้เกิดความร่วมมือ ความพยายามระหว่างสมาชิกในกลุ่มในการทำงานกลุ่มให้สำเร็จ และก่อให้เกิดการเรียนรู้และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนตามมา ซึ่งในงานวิจัยนี้ไม่ได้นำโครงสร้างดังกล่าวมาใช้ในการวิจัย อาจเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้ไม่พบความแตกต่างด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่เรียนในสภาพการณ์กลุ่มทั้งสองแบบ

อย่างไรก็ตามจากผลการวิจัยที่ไม่พบความแตกต่างของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนในสภาพการณ์กลุ่มเล็กที่มีความสามารถแบบเอกพันธ์และแบบวิวิธพันธ์ ทำให้ได้ข้อคิดที่ว่า การแบ่งกลุ่มนักเรียนในลักษณะกลุ่มเล็กที่มีความสามารถแบบเอกพันธ์ หรือแบบวิวิธพันธ์ก็ตาม โดยไม่ได้ศึกษาหรือแยกพิจารณาตามระดับความสามารถของนักเรียนในกลุ่มนั้น ให้ผลการวิจัยที่แตกต่างไปจากการมองในลักษณะรวม ๆ ทุกระดับความสามารถ ซึ่งผลการวิจัยเมื่อพิจารณาเปรียบเทียบแยกตามระดับความสามารถจะให้ผลที่ต่างกันออกไป ดังจะได้อภิปรายในสมมติฐานที่ 2, 3 และ 4

สมมติฐานที่ 2 "นักเรียนความสามารถสูงที่เรียนในสภาพการณ์กลุ่มเล็กแบบเอกพันธ์ และในสภาพการณ์กลุ่มเล็กแบบวิวิธพันธ์ มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน วิชาคณิตศาสตร์แตกต่างกัน"

ผลการวิจัยจากตารางที่ 3 แสดงให้เห็นว่า นักเรียนความสามารถสูงที่เรียนใน สภาพการณ์กลุ่มเล็กแบบเอกพันธ์ และในสภาพการณ์กลุ่มเล็กแบบวิวิธพันธ์ มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน วิชาคณิตศาสตร์ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งไม่สนับสนุนสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจ อภิปรายผลได้ดังนี้

1. ลักษณะของนักเรียนที่มีความสามารถสูง จากข้อค้นพบในงานวิจัยพบว่า นักเรียน ความสามารถสูงมักมีลักษณะดังนี้ มีนิสัยในการเรียนที่ดี (นภาพร เมษรักษาวิช 2515: 66) มีความรับผิดชอบสูง มีเจตคติที่ดีต่อการเรียนคณิตศาสตร์ (วัลลภา จันทรเพ็ญ 2527: 105) นอกจากนั้นยังมีแรงจูงใจในการเรียน มีความกระตือรือร้น สนใจในกิจกรรมต่าง ๆ ลักษณะ ดังกล่าวเป็นองค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนนอกเหนือจากความสามารถทาง สติปัญญา ทำให้นักเรียนที่มีความสามารถสูงไม่ว่า เรียนในสภาพการณ์กลุ่มเล็กลักษณะใดก็ตาม ก็ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนไม่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Webb (1977) ที่พบว่านักเรียนที่มีความสามารถสูง สามารถเรียนรู้ได้ทั้งสภาพการณ์เรียนรายบุคคล และ ในกลุ่มแบบวิวิธพันธ์ทางความสามารถ

2. บทบาทของนักเรียนความสามารถสูงในสภาพการณ์กลุ่มเล็กทั้งสองแบบที่มีผลต่อ การเรียนรู้และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ไม่แตกต่างกัน จากบุคลิกลักษณะดังกล่าวแล้วของนักเรียน ความสามารถสูงในข้อ 1 ประกอบกับความสามารถในทางคณิตศาสตร์ที่อยู่ในระดับสูงของนักเรียน กลุ่มนี้ ซึ่งสัมพันธ์กับงานของกลุ่ม ทำให้นักเรียนความสามารถสูงในสภาพการณ์กลุ่มเล็กทั้ง 2 แบบ มีบทบาทเป็นผู้นำในกลุ่ม เป็นที่ยอมรับในกลุ่ม และมีส่วนร่วมในความสำเร็จของงานกลุ่ม (โยธิน ศันสนยุทธ์ 2526: 145) นอกจากนั้นนักเรียนความสามารถสูงยังมีบทบาทในการอธิบาย มี พฤติกรรมช่วยเหลือกลุ่ม โดยเฉพาะในกลุ่มเล็กแบบวิวิธพันธ์ทางความสามารถ นักเรียนความ สามารถสูงมีบทบาทดังกล่าวมาก ทำให้ได้รับประโยชน์จากการเป็นผู้สอน ซึ่งพบว่าบทบาทหรือ ปฏิสัมพันธ์ดังกล่าวมีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน (Peterson and Janicki 1979: 677) สำหรับนักเรียนความสามารถสูงในสภาพการณ์กลุ่มเล็กแบบเอกพันธ์ทางความสามารถ

จากการที่กลุ่มมีสมาชิกที่มีความสามารถในระดับสูงคล้ายกัน ทำให้นักเรียนในกลุ่มนี้สามารถเรียนรู้ร่วมกันได้อย่างรวดเร็ว (Esposito 1973: 166)

ด้วยเหตุผลดังกล่าวอาจเป็นสาเหตุที่ทำให้นักเรียนความสามารถสูง ทั้งในสภาพการณ์กลุ่มเล็กแบบเอกพันธ์และแบบวิวิธพันธ์มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนไม่แตกต่างกัน

ผลการวิจัยดังกล่าวทำให้ได้ข้อคิดที่ว่านักเรียนที่มีความสามารถสูงนั้น แม้ว่าจะจัดสภาพการเรียนในลักษณะใดก็ตาม ก็ไม่มีผลต่อสัมฤทธิ์ผลทางการเรียน

สมมติฐานที่ 3 "นักเรียนความสามารถปานกลางที่เรียนในสภาพการณ์กลุ่มเล็กแบบเอกพันธ์และในสภาพการณ์กลุ่มเล็กแบบวิวิธพันธ์ มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์แตกต่างกัน"

ผลการวิจัยจากตารางที่ 3 แสดงให้เห็นว่า เมื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนความสามารถปานกลางที่เรียนในสภาพการณ์กลุ่มเล็กแบบเอกพันธ์ และในสภาพการณ์กลุ่มเล็กแบบวิวิธพันธ์พบว่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐาน โดยเมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในกลุ่มเอกพันธ์ทางความสามารถ ($\bar{x} = 21.33$) และกลุ่มวิวิธพันธ์ทางความสามารถ ($\bar{x} = 25.89$) ให้ผลว่านักเรียนระดับความสามารถปานกลางที่เรียนในกลุ่มวิวิธพันธ์ทางความสามารถมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่าอย่างมีนัยสำคัญ ผลการวิจัยที่ได้สามารถอธิบายได้ว่าน่าจะเป็นผลที่เกิดจากระดับความสามารถ และองค์ประกอบกลุ่ม ซึ่งเป็นสภาพแวดล้อมทางบุคคลและทางสังคมของกลุ่ม จากผลการรวมกันเข้าเป็นกลุ่มเอกพันธ์และกลุ่มวิวิธพันธ์ทางความสามารถ กล่าวคือ แม้นักเรียนในกลุ่มทั้งสองจะเป็นนักเรียนที่มีความสามารถทางคณิตศาสตร์ในระดับปานกลางเหมือนกันก็ตาม แต่เมื่อเข้าไปอยู่ในสภาพการณ์กลุ่มที่แตกต่างกัน ย่อมก่อให้เกิดความแตกต่างกันด้านการเรียนรู้ในกลุ่ม ซึ่งเป็นผลมาจากปฏิสัมพันธ์และบทบาทในกลุ่มนั้น ๆ ดังนี้ นั่นคือ บทบาทของนักเรียนความสามารถปานกลางในกลุ่มถูกรับรู้และคาดหวังในการเป็นที่พึ่งได้ของกลุ่ม (โยธิน ศันสนยุทธ 2526: 152) และมักพบว่านักเรียนความสามารถสูงและปานกลางจะทำงานร่วมกันในกลุ่มเป็นส่วนใหญ่ มีปฏิสัมพันธ์ด้านการทำงานร่วมกัน ร่วมมือกันในการแก้ปัญหาของกลุ่ม และจากการทำงานร่วมกันนี้เองนักเรียนความสามารถปานกลางได้เรียนรู้จากการทำงานกลุ่ม ประกอบกับการทำงานกับนักเรียนที่มีความสามารถสูงกว่าตน ทำให้เกิดการเรียนรู้ที่ก้าวหน้ามากกว่า เนื่องจากให้มี

แบบอย่างและมีผู้คอยช่วยเหลือที่ดี ช่วยเหตุผลดังกล่าวทำให้นักเรียนความสามารถปานกลาง ที่เรียนในกลุ่มเล็กแบบวิวิธพันธ์ทางความสามารถมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่สูงกว่านักเรียน ความสามารถปานกลางที่เรียนในกลุ่มเล็กแบบเอกพันธ์ทางความสามารถอย่างมีนัยสำคัญ

ผลการวิจัยดังกล่าวได้ให้ข้อค้นพบว่า นักเรียนที่มีความสามารถปานกลางสามารถ เรียนรู้ได้ดีในสภาพการณ์กลุ่มเล็กแบบวิวิธพันธ์มากกว่าในสภาพการณ์กลุ่มเล็กแบบเอกพันธ์ ดังนั้น การจัดสภาพการณ์กลุ่มเล็กแบบวิวิธพันธ์จึงเหมาะสมสำหรับนักเรียนที่มีความสามารถปานกลาง

สมมติฐานที่ 4 "นักเรียนความสามารถต่ำที่เรียนในสภาพการณ์กลุ่มเล็กแบบเอกพันธ์ และในสภาพการณ์กลุ่มเล็กแบบวิวิธพันธ์ มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน วิชาคณิตศาสตร์แตกต่างกัน"

ผลการวิจัยจากตารางที่ 3 แสดงให้เห็นว่า นักเรียนความสามารถต่ำที่เรียนใน สภาพการณ์กลุ่มเล็กแบบเอกพันธ์ และในสภาพการณ์กลุ่มเล็กแบบวิวิธพันธ์ มีผลสัมฤทธิ์ทาง การเรียนแตกต่างกัน โดยเมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในกลุ่มเอกพันธ์ ทางความสามารถ ($\bar{x} = 20.17$) และกลุ่มวิวิธพันธ์ทางความสามารถ ($\bar{x} = 16.42$) พบ ว่านักเรียนความสามารถต่ำที่เรียนในกลุ่มเอกพันธ์ทางความสามารถ มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน สูงกว่าเมื่อเรียนในกลุ่มวิวิธพันธ์ทางความสามารถอย่างมีนัยสำคัญ ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐาน น่าจะเป็นผลมาจาก

ระดับความสามารถของสมาชิกในกลุ่ม กับองค์ประกอบของกลุ่มเล็ก ส่งผลต่อสัมฤทธิ์ผล ทางการเรียนของนักเรียนความสามารถต่ำ โดยผ่านทางปฏิสัมพันธ์กลุ่ม หรือบทบาทของนักเรียน ระดับนี้ในกลุ่มทั้งสองแบบ เป็นที่ทราบแล้วว่า การมีส่วนร่วมในปฏิสัมพันธ์ประเภทต่าง ๆ นั้น ส่งผลทั้งทางบวกและทางลบต่อสัมฤทธิ์ผล เมื่อพิจารณาเปรียบเทียบนักเรียนที่มีความสามารถทาง คณิตศาสตร์ในระดับต่ำเหมือนกัน แต่เมื่อเข้าไปอยู่ในสภาพการณ์กลุ่มเล็กคนละแบบ ย่อมก่อให้เกิด บทบาท และมีปฏิสัมพันธ์ที่แตกต่างกัน อันเป็นผลจากการรวมเข้าด้วยกันของกลุ่มและระดับ ความสามารถนั่นเอง กล่าวคือ นักเรียนความสามารถต่ำเมื่ออยู่ในกลุ่มเล็กที่มีความสามารถแบบ วิวิธพันธ์ จะมีบทบาทในงานของกลุ่มน้อยมาก บทบาทในงานกลุ่มจะเป็นหน้าที่ของนักเรียน ความสามารถสูงและปานกลางในกลุ่ม บทบาทดังกล่าวของนักเรียนความสามารถต่ำอาจเป็น ผลเนื่องมาจากการรับรู้ในกลุ่มว่าเป็นผู้มีความสามารถต่อยกกว่าสมาชิกคนอื่นในกลุ่ม ซึ่งเป็น

สภาพที่ผิดไปจากธรรมชาติของกลุ่ม มักมีความรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเองต่ำ และไม่เป็นที่ยอมรับของสมาชิกในกลุ่ม ทำให้ไม่สามารถปรับตัวเข้ากับสมาชิกคนอื่นในกลุ่มได้ และมีพฤติกรรมที่ไม่แน่ใจในการที่จะมีปฏิสัมพันธ์หรือมีส่วนร่วมในกลุ่ม (โยธิน ศันสนยุทธ 2526: 152) หรืออีกนัยหนึ่ง นักเรียนความสามารถต่ำในกลุ่มวิวิธพันธ์ทางความสามารถนี้รับรู้ว่างานกลุ่มนั้นเป็นหน้าที่หรือบทบาทของนักเรียนที่มีความสามารถมากกว่าตน จึงขาดความรับผิดชอบในงานกลุ่ม ทำให้ขาดการสนใจและเอาใจใส่ มักทำงานอื่น และแยกตัวออกจากกลุ่ม จากการสังเกตพฤติกรรมปฏิสัมพันธ์กลุ่มพบว่า นักเรียนความสามารถต่ำในสภาพการณ์กลุ่มเล็กแบบวิวิธพันธ์มีพฤติกรรมปฏิสัมพันธ์ด้านการไม่ทำงานกลุ่มในปริมาณที่มากกว่าทุกกลุ่มย่อย ซึ่งปฏิสัมพันธ์ด้านการไม่สนใจเอาใจใส่ในงานกลุ่มและความรู้สึกดังกล่าวย่อมส่งผลต่อการเรียนรู้ และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในเวลาต่อมาไปในทางลบ นักเรียนความสามารถต่ำในกลุ่มดังกล่าวจึงไม่เกิดการเรียนรู้เท่าที่ควร แม้ว่าสภาพการณ์กลุ่มจะเอื้ออำนวยให้สามารถเรียนรู้จากนักเรียนที่มีความสามารถสูงกว่าที่คอยช่วยเหลืออยู่ก็ตาม

สำหรับนักเรียนความสามารถต่ำในสภาพการณ์กลุ่มเล็กแบบเอกพันธ์ทางความสามารถ นักเรียนในกลุ่มยอมรับว่ากลุ่มของตนนั้นค่อนกว่ากลุ่มอื่น โดยมีการรับรู้และเปรียบเทียบความสามารถของสมาชิกของกลุ่มตนเองกับกลุ่มอื่น ซึ่งในกลุ่มอื่นนั้นอย่างน้อยก็มีนักเรียนที่มีความสามารถสูงหรือปานกลางอยู่ด้วย ทำให้สมาชิกในกลุ่มเอกพันธ์ที่มีความสามารถต่ำนั้นรับรู้ว่างานกลุ่มของตนขาดสมาชิกที่มีลักษณะเป็นที่พึงได้ ประกอบกับความสามารถของสมาชิกในกลุ่มก็อยู่ระดับเดียวกัน ย่อมทำให้ไม่มีผลของความคิดไปจากธรรมชาติ สมาชิกกลุ่มรับรู้ว่าเป็นที่ที่ต้องการมีความสำคัญ มีคุณค่า และมีความสามารถเพียงพอในการทำงานกลุ่ม ทำให้สมาชิกในกลุ่มนี้เกิดความร่วมมือกันทำงานกลุ่ม สมาชิกทุกคนจะเอาใจใส่ต่องานกลุ่ม แม้ว่าลักษณะของกลุ่มนั้นจะขาดสมาชิกที่มีความสามารถมากกว่าคอยอธิบายช่วยเหลือก็ตาม การมีส่วนร่วมในงานกลุ่มดังกล่าวก็ส่งผลต่อการเรียนรู้ของนักเรียนในกลุ่มนี้ได้ในระดับหนึ่ง และจากการสังเกตพฤติกรรมปฏิสัมพันธ์กลุ่มด้านปฏิสัมพันธ์ก็พบว่า นักเรียนความสามารถต่ำในสภาพการณ์กลุ่มเล็กแบบเอกพันธ์ มีพฤติกรรมการไม่ทำงานกลุ่ม น้อยกว่ากลุ่มความสามารถต่ำในสภาพการณ์กลุ่มเล็กแบบวิวิธพันธ์

ด้วยเหตุผลดังกล่าวมาแล้วทำให้นักเรียนความสามารถต่ำในสภาพการณ์กลุ่มเล็กแบบเอกพันธ์และแบบวิวิธพันธ์ทางความสามารถ มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ

ดังนั้นจากผลการวิจัยที่พบทำให้ได้ข้อคิดว่า การที่จะจัดให้นักเรียน เข้ากลุ่มในลักษณะใดก็ตาม ควรจะคำนึงถึงระดับความสามารถของผู้เรียนประกอบด้วย สภาพการณ์กลุ่มบางลักษณะ อาจจะเหมาะสมกับระดับความสามารถของผู้เรียนที่แตกต่างกันไป และอาจมีผลในเรื่องของการรับรู้ตนเอง การเห็นคุณค่า และบทบาทของตนในกลุ่มที่ต่างกันไป อันส่งผลต่อสัมฤทธิ์ผลทางการเรียน

สมมติฐานที่ 5 "นักเรียนที่เรียนในสภาพการณ์กลุ่มเล็กที่มีความสามารถแบบเอกพันธ์ และแบบวิวิธพันธ์ มีจำนวนช่วงเวลาที่เกิดพฤติกรรมปฏิสัมพันธ์กลุ่มแต่ละประเภทแตกต่างกัน"

ผลการวิจัยจากตารางที่ 5 ที่เปรียบเทียบพฤติกรรมปฏิสัมพันธ์กลุ่มแต่ละประเภทของนักเรียนที่เรียนในสภาพการณ์กลุ่มเล็กที่มีความสามารถแบบเอกพันธ์และแบบวิวิธพันธ์ พบว่า จากพฤติกรรมปฏิสัมพันธ์ทั้ง 7 ประเภท มีพฤติกรรมที่ต่างกันอย่างมีนัยสำคัญใน 2 ลักษณะ ได้แก่ การถามและได้รับคำตอบจากสมาชิกกลุ่ม และการไม่ทำงานกลุ่ม ส่วนพฤติกรรมอื่น ๆ อีก 5 ลักษณะ คือ การถามแต่ไม่ได้รับคำตอบ การอธิบายให้สมาชิกกลุ่มฟัง การฟังคำอธิบายจากสมาชิกกลุ่ม การทำงานร่วมกับสมาชิกกลุ่ม และการทำงานที่ได้รับมอบหมายตามลำพัง ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ จากผลการวิจัยที่ได้ดังกล่าวสามารถอภิปรายในแต่ละประเด็นดังต่อไปนี้

ในประเด็นแรก สำหรับพฤติกรรมปฏิสัมพันธ์กลุ่มที่พบความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญระหว่างสภาพการเรียนเป็นกลุ่มเล็กทั้งสองแบบ ซึ่งได้แก่ การถามและได้รับคำตอบ และการไม่ทำงานกลุ่มนั้น ที่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ อาจมีสาเหตุจาก

พฤติกรรมทั้งสองประเภทเป็นพฤติกรรมแก่นที่เป็นผลจากสภาพการเรียนกลุ่มเล็กทั้ง 2 แบบ แม้ว่าจะมีทิศทางของการเกิดพฤติกรรมในกลุ่มเล็กที่ไม่เหมือนกัน กล่าวคือ การถามและได้รับคำตอบเป็นพฤติกรรมที่มีจำนวนช่วงเวลาที่เกิดพฤติกรรมในกลุ่มเอกพันธ์ทางความสามารถสูงกว่าในกลุ่มวิวิธพันธ์ทางความสามารถอย่างมีนัยสำคัญ และพฤติกรรมการไม่ทำงานกลุ่มก็มีจำนวนช่วงเวลาที่เกิดพฤติกรรมในกลุ่มวิวิธพันธ์ทางความสามารถสูงกว่ากลุ่มเอกพันธ์ทางความสามารถอย่างมีนัยสำคัญ ขอแยกอภิปรายในแต่ละพฤติกรรมดังนี้

ก. พฤติกรรม การถามและได้รับคำตอบ เหตุผลที่อาจอธิบายถึงความแตกต่างของจำนวนช่วงเวลาที่เกิดพฤติกรรม การถามและได้รับคำตอบในสภาพการณ์กลุ่มเล็กแบบเอกพันธ์ทางความสามารถที่สูงกว่าในกลุ่มเล็กแบบวิวิธพันธ์ทางความสามารถอย่างมีนัยสำคัญก็คือ สภาพการณ์

กลุ่มเล็กแบบเอกพันธ์เป็นสภาพการณ์ที่ประกอบด้วยนักเรียนที่มีความสามารถในระดับเดียวกันหมด ความคล้ายคลึงกันทางความสามารถนี้เองทำให้สมาชิกในกลุ่มเล็กแบบเอกพันธ์ทางความสามารถ เข้ากันได้ ในลักษณะของการมีความต้องการความสัมฤทธิ์ (โยธิน ศันสนยุทธ์ 2526: 173) ใน การที่จะเรียนรู้หรือมีปฏิสัมพันธ์ในปริมาณที่ใกล้เคียงกันตามทฤษฎีของ Schutz ความเข้ากันได้ คังกล่าวจะส่งผลต่อความเหนียวแน่นของกลุ่ม สำหรับพฤติกรรมการถามและได้รับคำตอบ กลุ่มเล็ก แบบเอกพันธ์ทางความสามารถจึงมีความเหนียวแน่นของกลุ่มมากกว่ากลุ่มเล็กแบบวิวิธพันธ์ทาง ความสามารถ ความเหนียวแน่นนี้เองจะเป็นแรงจูงใจให้สมาชิกในกลุ่ม เกิดความพึงพอใจและมี ส่วนร่วมในกลุ่ม และยังพบว่าความเหนียวแน่นของกลุ่มมีส่วนช่วยหนุนปฏิสัมพันธ์ทางอ้อมอีกด้วย (โยธิน ศันสนยุทธ์ 2526: 162) ดังนั้นเมื่อมีการถามเกิดขึ้นในกลุ่มจึงมีการตอบคำถามใน ปริมาณที่มากกว่ากลุ่มเล็กแบบวิวิธพันธ์ทางความสามารถนั่นเอง

นอกจากนั้นบทบาทของนักเรียนเมื่อเรียนในกลุ่มเล็กแบบเอกพันธ์ทางความสามารถ สมาชิกในกลุ่มมีบทบาทที่เท่าเทียมกันในกลุ่ม และสภาพแวดล้อมของกลุ่มก็เอื้ออำนวยต่อการตอบ คำถามในกลุ่มได้มากกว่า สำหรับนักเรียนความสามารถสูงกลุ่มเอกพันธ์ทางความสามารถยังมี สมาชิกที่มีความสามารถเท่าเทียมกันที่พอจะตอบคำถามได้มากกว่านักเรียนความสามารถสูงใน กลุ่มวิวิธพันธ์ทางความสามารถ ซึ่งสมาชิกที่เหลือในกลุ่มเล็กจะมีความสามารถน้อยกว่าตน สำหรับนักเรียนความสามารถปานกลางและต่ำในกลุ่มเล็กแบบเอกพันธ์ทางความสามารถ บทบาท และสภาพแวดล้อมของกลุ่มก็ทำให้มีการถามและได้รับคำตอบมากกว่ากลุ่มวิวิธพันธ์ทางความสามารถ แม้ว่าคำตอบที่ได้นั้นจะเป็นประโยชน์หรือไม่ ก็ประโยชน์ค่อนนักเรียนก็ตาม

ข. พฤติกรรมการไม่ทำงานกลุ่ม เหตุผลที่อาจใช้อธิบายถึงความแตกต่างของจำนวน ช่วงเวลาที่เกิดพฤติกรรมการไม่ทำงานกลุ่มในสภาพการณ์กลุ่มเล็กแบบวิวิธพันธ์ทางความสามารถ ที่สูงกว่าในสภาพการณ์กลุ่มเล็กแบบเอกพันธ์ทางความสามารถอย่างมีนัยสำคัญได้แก่ ผลของ การรวมกันเข้าของกลุ่มเล็กแบบเอกพันธ์และแบบวิวิธพันธ์ทางความสามารถของกลุ่ม ซึ่งส่งผล ต่อความเหนียวแน่นของกลุ่ม และความเข้ากันได้ของกลุ่ม กลุ่มเล็กแบบเอกพันธ์และกลุ่มเล็ก แบบวิวิธพันธ์ทางความสามารถของกลุ่ม แม้ว่าจะก่อให้เกิดความเข้ากันได้ของคนละแบบ เช่น ความเข้ากันได้ในความต้องการ และความเข้ากันได้ในการตอบสนองก็ตาม แต่อย่างไรก็ตาม ความคล้ายคลึงกันของสมาชิกกลุ่มเป็นสิ่งที่ทำให้กลุ่มมีความดึงดูดระหว่างสมาชิกภายในกลุ่ม มากกว่า นั่นคือ กลุ่มเล็กแบบเอกพันธ์ทางความสามารถจะมีความเหนียวแน่นของกลุ่มมากกว่า

ทำให้สมาชิกมีความร่วมมือกัน มีความตั้งใจในการทำงานมากกว่ากลุ่มเล็กแบบวิวิธพันธ์ทางความสามารถที่มีความเหนียวแน่นน้อยกว่า พฤติกรรมการไม่ทำงานกลุ่มซึ่งแสดงถึงความไม่ร่วมมือกันของสมาชิกในการทำงานกลุ่มจึงเกิดมากในกลุ่มวิวิธพันธ์ทางความสามารถมากกว่ากลุ่มเอกพันธ์ทางความสามารถ

นอกจากนั้น เมื่อพิจารณาเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของพฤติกรรมไม่ทำงานกลุ่มระหว่างสภาพการณ์กลุ่มเล็กทั้งสองแบบ พบข้อที่น่าสนใจก็คือ นักเรียนที่เรียนในสภาพการณ์กลุ่มเล็กแบบวิวิธพันธ์ทางความสามารถ มีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ($S.D = 16.54$) ที่มีการกระจายสูงกว่านักเรียนที่เรียนในสภาพการณ์กลุ่มเล็กแบบเอกพันธ์ทางความสามารถ ($S.D = 9.62$) ค่าตัวเลขดังกล่าวแสดงว่ากลุ่มนักเรียนที่เรียนในสภาพการณ์กลุ่มเล็กแบบวิวิธพันธ์ทางความสามารถมีจำนวนช่วงเวลาที่เกิดพฤติกรรมดังกล่าวที่มากและน้อยแตกต่างกันมาก โดยที่กลุ่มเล็กแบบวิวิธพันธ์ทางความสามารถ จะประกอบด้วยนักเรียนทั้ง 3 ระดับความสามารถ คือ สูง ปานกลาง และต่ำ ทำให้เป็นที่น่าสงสัยว่านักเรียนในระดับความสามารถใดที่เกิดพฤติกรรมดังกล่าวเป็นจำนวนมากหรือจำนวนน้อย และจากข้อมูลการบันทึกที่ได้จากการสังเกตพฤติกรรมปฏิสัมพันธ์กลุ่มขณะทำงานกลุ่มร่วมกัน พบว่า นักเรียนความสามารถต่ำในกลุ่มเล็กแบบวิวิธพันธ์ทางความสามารถมีพฤติกรรมการทำงานกลุ่มมากที่สุด ซึ่งมากกว่านักเรียนความสามารถต่ำในกลุ่มเล็กแบบเอกพันธ์ทางความสามารถและมากกว่านักเรียนระดับความสามารถอื่นทั้งในกลุ่มเล็กแบบเอกพันธ์ และแบบวิวิธพันธ์ทางความสามารถ ซึ่งค่าตัวเลขดังกล่าวอาจส่งผลให้พบความแตกต่างของพฤติกรรมการทำงานกลุ่มของนักเรียนที่เรียนในสภาพการณ์กลุ่มเล็กทั้งสองแบบ

การที่พบว่านักเรียนความสามารถต่ำในกลุ่มเล็กแบบวิวิธพันธ์ทางความสามารถมีพฤติกรรมการทำงานกลุ่มมากที่สุดนั้น เมื่อเปรียบเทียบกับนักเรียนกลุ่มอื่น ๆ อาจจะสามารถอธิบายได้ว่าเป็นผลเนื่องมาจากบทบาทและสถานภาพที่แตกต่างกันในกลุ่มเล็กแบบวิวิธพันธ์ทางความสามารถที่ส่งผลต่อพฤติกรรมดังกล่าว โดยที่นักเรียนความสามารถสูงและปานกลางในกลุ่มมีบทบาทที่ถูกรับรู้ว่าเป็นผู้ที่มีความสามารถในกลุ่ม และเป็นที่คาดหวังให้เป็นผู้ที่ต้องมีส่วนร่วมอย่างเต็มที่ในการทำงานกลุ่มหรือเป็นผู้นำ บทบาทและสถานภาพดังกล่าวมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมที่แสดงออก ดังนั้นนักเรียนทั้งสองระดับความสามารถจึงมีพฤติกรรมดังกล่าวเกิดขึ้นน้อย สำหรับนักเรียนความสามารถต่ำในกลุ่มเป็นผลจากความผิดไปจากธรรมชาติในกลุ่ม มีการรับรู้ด้านความสามารถของตนว่าด้อยในกลุ่ม คิดว่าตนไม่มีความสามารถเพียงพอ ทำให้มีการรับรู้บทบาทของตนในกลุ่มว่าไม่สามารถเข้ากับสมาชิกคนอื่นในกลุ่มได้ มักไม่แสดงตัว และมักจะไม่แน่ใจเกี่ยวกับพฤติกรรม

ปฏิสัมพันธ์ทางสังคมของคนในกลุ่ม การขาดความมั่นคงทางพฤติกรรมจะสะท้อนออกมาในลักษณะของการขาดความสนใจในกลุ่ม (โยธิน ศันสนยุทธ 2526: 152) และการขาดความรับผิดชอบ จึงมีพฤติกรรมการทำงานกลุ่มมากที่สุด

ในประเด็นที่สอง สำหรับพฤติกรรมปฏิสัมพันธ์ที่มอบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญระหว่างสภาพการเรียนรู้เป็นกลุ่มเล็กทั้งสองแบบ ซึ่งได้แก่ การถามแต่ไม่ได้รับคำตอบ การอธิบายให้สมาชิกกลุ่มฟัง การฟังคำอธิบายจากสมาชิกกลุ่ม การทำงานร่วมกับสมาชิกกลุ่ม และการทำงานที่ได้รับมอบหมายตามลำพังที่ไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ อาจอธิบายได้จาก

ผลของความเหนียวแน่นของกลุ่ม การเข้ากันได้ และความเป็นเอกพันธ์-วิวิธพันธ์ของสมาชิกกลุ่มที่มีต่อปฏิสัมพันธ์ของกลุ่ม การรวมกันเข้าเป็นกลุ่มในลักษณะเอกพันธ์และวิวิธพันธ์ด้านความสามารถของสมาชิกกลุ่ม ซึ่งเป็นความเหมือน และความแตกต่างของสมาชิกกลุ่มนี้ มีความสัมพันธ์กับความเข้ากันได้ และความเหนียวแน่นของกลุ่ม (Shaw 1983: 92) กลุ่มเอกพันธ์ทางความสามารถประกอบด้วยสมาชิกที่มีความคล้ายกันในด้านความสามารถจากความคล้ายคลึงกันทำให้สมาชิกมีการยอมรับกันและเข้ากันได้ในความต้องการ สำหรับกลุ่มวิวิธพันธ์ทางความสามารถสมาชิกในกลุ่มจะมีความแตกต่างกัน ซึ่งทำให้เกิดการเข้ากันได้ไปอีกลักษณะหนึ่ง เป็นการเข้ากันได้ในการตอบสนอง ดังนั้นทั้งกลุ่มเอกพันธ์และกลุ่มวิวิธพันธ์ทางด้านความสามารถ ก็ก่อให้เกิดความเข้ากันได้ของสมาชิกกลุ่มในระดับที่เท่า ๆ กันได้ แม้ว่าจะเป็นการเข้ากันได้ที่ต่างลักษณะกันก็ตาม จากความรู้ในเรื่องพลวัตกลุ่มได้เสนอไว้ว่า กลุ่มที่ประกอบด้วยสมาชิกที่เข้ากันได้ กลุ่มนั้นจะมีความเหนียวแน่นสูง ความเหนียวแน่นของกลุ่มจะเป็นสิ่งที่จูงใจให้สมาชิกในกลุ่มมีความร่วมมือกัน มีความพอใจที่จะอยู่ในกลุ่ม และกลุ่มที่มีความเหนียวแน่นสูงนั้นสมาชิกในกลุ่มจะมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคมมากกว่า โดยเฉพาะปฏิสัมพันธ์ทางถ้อยคำ และจำนวนของการสื่อสารกันในกลุ่ม (โยธิน ศันสนยุทธ 2526: 162) จากความเข้ากันได้ของสมาชิกในกลุ่มทั้งสองแบบ ทำให้ทั้งกลุ่มเอกพันธ์และกลุ่มวิวิธพันธ์ทางความสามารถมีความเหนียวแน่นของกลุ่มไม่ต่างกัน ซึ่งส่งผลต่อเนื่องถึงปฏิสัมพันธ์ที่เกิดขึ้นในกลุ่มทั้งสองทั้ง 5 ประเภท ซึ่งเป็นปฏิสัมพันธ์ทางถ้อยคำ และการร่วมมือกันในกลุ่มไม่แตกต่างกันไปด้วย

ปัจจัยอื่น ๆ ที่อาจส่งผลต่อปฏิสัมพันธ์กลุ่มในสภาพการเรียนรู้กลุ่มเล็กแบบเอกพันธ์ และแบบวิวิธพันธ์ทางความสามารถ ซึ่งเป็นองค์ประกอบที่สำคัญของการเรียนแบบร่วมมือ ได้แก่ โครงสร้างรางวัล ความรับผิดชอบส่วนบุคคล (Slavin 1983: 32) และบุคลิกภาพของนักเรียน (Webb 1982 a: 475) ตัวแปรเหล่านี้จะช่วยให้การเรียนในลักษณะดังกล่าวมีประสิทธิภาพ ก่อให้เกิดความร่วมมือในกลุ่มมากยิ่งขึ้น ทำให้ลักษณะของสภาพการเรียนรู้ทั้งสองเด่นชัดขึ้น ซึ่งส่งผลต่อปฏิสัมพันธ์ที่เกิดขึ้นในกลุ่ม ดังที่หลายงานวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับกลุ่มเล็กมักจะกำหนดโครงสร้างรางวัลอย่างชัดเจนไว้เพื่อเป็นการเสริมแรงทำให้เกิดแรงจูงใจในการเรียนรู้และการมีปฏิสัมพันธ์ของสมาชิกกลุ่ม การขาดการกำหนดโครงสร้างรางวัล การขาดการฝึกความรับผิดชอบส่วนบุคคล และการขาดการศึกษาเรื่องบุคลิกภาพของสมาชิกในกลุ่ม อาจเป็นผลที่ทำให้ไม่พบความแตกต่างของปฏิสัมพันธ์ทั้ง 5 ประเภท ในสภาพการเรียนรู้ทั้งสอง

ในการวิจัยนี้ได้ข้อค้นพบที่แสดงถึงแนวโน้มของการเกิดพฤติกรรมปฏิสัมพันธ์กลุ่มในสภาพการณ์กลุ่มเล็กทั้งสองแบบ พอสรุปได้ดังต่อไปนี้

1. สภาพการณ์กลุ่มเล็กแบบเอกพันธ์ทางความสามารถ มีแนวโน้มของการเกิดพฤติกรรมปฏิสัมพันธ์กลุ่มในด้านต่อไปนี้สูงกว่า ได้แก่ 1) การถามและได้รับคำตอบ 2) การอธิบายให้สมาชิกกลุ่มฟัง 3) การฟังคำอธิบายจากสมาชิกกลุ่ม และ 4) การทำงานร่วมกับสมาชิกกลุ่ม

2. สภาพการณ์กลุ่มเล็กแบบวิวิธพันธ์ทางความสามารถ มีแนวโน้มของการเกิดพฤติกรรมปฏิสัมพันธ์กลุ่มในด้านต่อไปนี้สูงกว่า ได้แก่ 1) การถามแต่ไม่ได้รับคำตอบ 2) การทำงานที่ได้รับมอบหมายตามลำพัง และ 3) การไม่ทำงานกลุ่ม

นอกจากนั้นสภาพการณ์กลุ่มเล็กทั้งสองลักษณะ ก็มีผลต่อพฤติกรรมปฏิสัมพันธ์กลุ่มที่ต่างกันไป โดยที่สภาพการณ์กลุ่มเล็กแบบเอกพันธ์ทางความสามารถ เอื้ออำนวยต่อการเกิดพฤติกรรมการถามและได้รับคำตอบมากกว่า ในขณะที่สภาพการณ์กลุ่มเล็กแบบวิวิธพันธ์ทางความสามารถ ก็ก่อให้เกิดพฤติกรรมการทำงานกลุ่มมากกว่า

ข้อค้นพบต่าง ๆ ที่ได้จากงานวิจัยนี้ ยังเป็นข้อมูลที่รอการศึกษาต่อไป แต่ก็ทำให้ทราบถึงระดับความสามารถของนักเรียนในกลุ่ม และสภาพการณ์กลุ่มเล็กที่ต่าง ๆ กัน มีผลต่อพฤติกรรมปฏิสัมพันธ์กลุ่มในแต่ละประเภทที่แตกต่างกัน อันเป็นผลของสภาพแวดล้อมทางสังคมของกลุ่มและสภาพแวดล้อมทางบุคคลนั่นเอง

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย